

„Писанка“

ЧИТАНКА

для II класи

Видавництво „Довбуш“ в Косові
Ч. 5.

„ПИСАНКА“

Читанка

для II. класи.

М. Крушельницька
КОСІВ 1919.

З друкарні Вільгельма Бравнера в Коломійі.

Видавництво „Довбуш“
у Косові.

==== Редакція: =====

МИКОЛА УГРИН-БЕЗГРІШНИЙ
і БОГДАН ЗАКЛИНСЬКИЙ.

=====

Видавництво має на цілі доставити
найбільше потрібні тепер книжки, як от
шкільні підручники та популярні книжочки
з усіх царин науки.

Ч. 1. Б. З. „Веснянка“, букварева читанка.

Ч. 2. М. У. Б. Віршована Історія України.

Ч. 3. Б. З. Хто це Тарас Шевченко?

Ч. 4. М. У. Б. Короткий огляд укр. письменства.

Ч. 5. Б. З. Читанка для II. кляси.

Ч. 6. М. У. Б. Оповідання для дітей.

У. Н. Р. Державна низша початкова школа.

II.

Богдан Заклинський.

Читанка

для II. класи

(перший піврік).

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

17.113

~~47475~~ / V

изд. УНР

Роз. 268

24.10.20

КОСІВ 1919.

— У другому році У. Н. Р. —

Накладом видавництва „Довбуш“.

З друкарні Вільгельма Бравнера в Коломиї.

Видавництво „Довбуш“
у КОСОВІ Ч. 5.

Всі права застережені.

Львівська державна
наукова бібліотека

№

2180

Читанка до дітей.

Добрийдень, діточки! Се я, по букварі перша читанка для другої класи. Тільки той може зі мною привитатися, хто вже знає добре буквар. Бо то, знаєте діти, я вже розмовляю з вами інакше. Знаю, що ви вже один рік старші, як були тогід. З вами вже говорю, як зі старшими. Сподіваюся, що не будете ні слябізувати, ні стогнати при читанню, ні бовтати ні молоти. Одно тільки вас прошу: Як хочете жити зі мною в згоді, то не читайте ніколи мене так, як сорока скрегоче на плоті. Як щось не розумієте, спитайтеся. А тепер будьте здорові — тай до праці беріться!

Читанка й граматка.

Раз на покуті лежали читанка й граматка. З дива доброго між ними почалася сварка. Гордовито почала читанка граматці: „Чого тобі тут лежать, зі мною рівняться? Ти така собі мала, й толком не богата. Чи не думаєш, бува, стать за панібрата такій мудрій, як от я?“ — Не думаю сього я, — так граматка відказала. Й відказавши, докінчала: Ти велика, я маленька, ти заможна, я бідненька. А тебе не прочитають, як ранійш мене не визнають.

Як зовуся і хто я?

Зову ся Дмитро Карпенко. Батько мій зветься Михайло. Він хлібороб-селянин. Моя мати зветься Анна. Іван, Петро

і Максим — се мої братя. Маю дві сестри: Марійку й Катерину. Ми всі вродилися в селі Семаківцях на Поділю. Поділе — се частина України.

Я вродився дня 9. серпня 1910. року. Родом я Українець і моя вся семья українська. Моя рідна мова українська. Ходжу до української школи.

Мати.

Без рідної неньки і цвіти не ясно цвітуть, без неї і дерева не красно ростуть у дуброві. Не ясно світить сонце блискуче, мракою криється небо ясне.

Батькова праця.

Син бачить, як батько поле управляє, як в мягку нитку землю кидає зерно. Як поле потім зеленить починає, як колос росте, наливає зерно. Готову вже жатву підріжуть серпами, в снопи переважуть, у клуню звезуть. Просушать, молотять, молотять ціпами, в млині зерно змелють і хліб іспечуть. Покушає хліба свіжого дитина і в поле охотно за батьком біжить.

В ріднії.

Дозгода в ріднії, де мир і тишина,
Щасливі там люди, щаслива сторона.
Їх Бог благословляє, добро їм посилав,
І з ними вік живе.

Рідня.

Дяку Богови складаю, що родичів добрих маю. Бо від ранку до вечері доглядають мене широко. І годують, зодягають, злого берегтись навчають, як у світі жити, й що коли робити. О, все буду їх любити, шанувати, помагати, щоб без сварки, у добрі, в згоді жили всі хатні!

Пригрівка.

Змалку, діти, у блакити сокіл вилітає. І кружляючи під небом він сонця чекає. Гей, з весною ростуть квіти під маєвим небом, щоб пізнійше золотитись пшеницею-медом. Й тобі, брате, час злітати орлів бистрим летом. Набірати сил, відваги, щоб боротись з світом! Перше квіти нести мамі мило ранком в маю. Першу пісню та бажання для ріднього краю!

Українець я із роду!

Як спитають, хто я з роду,
— Українець! — скажу всюди,
Син козацького народу,
Що був славний й повік буде!

А мій край — це Україна,
Знак мій — тризуб в синім полі,
Рай мій — воля, не руїна,
Не соромні рабські болі...

А люблю я свій край рідний
Щирим серцем, до загибелі.
Козак з мене, не раб підлий,
України не покину!

Все життя боротись буду,
Нам Вкраїна вітчизною —
Тільки славу їй здобуду
Хочби й в найлютішій боє!!!

Українка я із роду!

Як питають, хто я з роду,
— Українка — скажу всюди,
Донька вольного народу,
Що був славний й славний буде!

Край мій милий — це Вкраїна,
Знак мій, тризуб в синім полі!
Рай мій, воля — не руїна,
Не рабські, соромні болі...

Тай люблюж я край свій рідний
Над все в світі, до загину.
Я козачка, не раб підлий,
України не покину!

Любить вічно присягаю,
Україну, крашу всього —
Славу й пісню зберігаю
Краю рідного мого!

Рідна мова.

Рідна мова — красна мова, бо предків слово наших.
Звучить таж любо кожде слово — народний скарб прекрасний!
Дорогі слова всі рідні, що учила мати. Мила мені
кожда пісня, люблю їх співати. Коли дзвонять серпи й коси,
спів пливе по полі, або казку дідусь каже, читають діти
в школі. Тож нехай щасливий буде, хто по нашому витає
нас вкраїнським словом гордим, рідну мову нашу знає. Кілько
в сих словах солодких звуків, що їх чую в хаті поміж рідни-
ми своїми: „Батьку, ненько, сестро, брате!“ Предків наших
люба мова! Ти як сонце нам на небі! Звучить любо кожде
слово. Воно збруя нам в потребі!

Воєнний сирота.

Дмитро Панькевич — так зветься селянський хлопчина з гір. Він сирота. Мати вмерла ще тоді, як їх село горіло від гарматніх куль. Батько пішов на війну та вістка по ньому загинула. Діти розбіглися по світі. Хлопчина пішов за військом. Австрійський капітан завіз його у далекий, чужий край, між чужих людей. Між чужими забув Дмитро й розмовляти по українськи, бо не чув давно рідньої мови.

Та чужі держали його не довго. Прийшла дорожня у столицю. Тоді виправили Дмитра в табір виселенців. Ось так прийшов він знову між українські діти. А там у сиротинському захисті було багато дітей. Діти співали та гралися. Учителька оповідала їм казки. Ранком всі вчилися у школі. Більшенькі дівчата шили і вишивали, а хлопці вчилися ремесла.

Поволи відвикав Дмитро від чужих слів. Разом з другими дітьми грався, співав та вчився всякі вірші. У захисті жили всі діти так як дома. Учителька їх любила, а вони учительку. Забули поволи всі, що вони сироти. Гроші на сей захист складав увесь український народ. Се тому, щоб сироти не бідували, а вчилися та росли на потіху та поміч нашому народови. Для нашої Матері-Вкраїни кожда дитина однаково дорога та любя.

Циганський наймит.

Віддавав у наймити циган свого сина: — Та він, — каже — буде в вас добрая дитина. А як коли зноровиться та їсти не хоче, — не жалуйте, прошу вас, нагаєм, панотче... Та все йому говоріть: „А їж таки, враже. А робити, — чорт із ним, не силуйте!“ — каже.

Вірний друг.

В одного мужика була велика собака. Вона вже постарілася і не могла доглядати господарства. Не хотів господар даром годувати собаку.

Поїхав він з нею човном. Взяв зі собою мотуз і камінь. Відїхав далше від берега і прив'язав камінь на мотузок. Дивиться на нього собака розумними очима, наче розуміє, що хоче зробити господар. Прив'язав мужик камінь до шиї собаці, встав і ногою скинув собаку у воду.

Собака сchezла; та притім човен так спохитнувся, що господар втратив рівновагу і влав у воду. Вода була глибока і він почав тонути.

Нараз почув, що хтось його тягне. Це його собака. Камінь у воді сховзнувся з мотузка і вона кинулась ратувати господаря. Вхопила зубами за одєжу і приплила до берега. Тут протягнулась ледви жива з великої втоми.

Заплакав господар, обняв собаку і стало йому стидно і жалко. До самої смерти годував і доглядав вірного друга.

Наша пісня.

Наша пісня, наша дума не вмере, не загине.
От де, люди, наша слава, слава України.
Без золота, без каменю, без хитрої мови,
а голосна і правдива, як Господа слово.

Загадка.

На муріжок зійшовсь гурток діток, великі і малесенькі.
Тукнув Іван, мов справжній пан — гетьман, розумно-лагідне-сенько: — А ну-м гулять! Прошу хлонят сідять. А може зна хто загадку? Признайся-озвись, на кін зявись, не крийсь — скажи нам на забавоньку.

Притихли — ждуть: нема — не чуть не йдуть на кін малі дотепники. Поверх діток, мов рій крапок, танок ведуть дрібні метелики. Де взявся Чміль з барвистих піль — летить між гурт дітей перістенький, зум-зум! де-де! — Літа-гуде, веде загадку — приповістоньку. Зум-зум, скажіть!

А хто, чуть світ стоїть на всіх чотирьох ніжечках, в південь — на двох, потім — ох-ох! — на трьох, як день змагає ніченька?

— Зум-зум!... Спурхнув, крильми тріпнув — майнув зміж гурту Чміль до бжілочки...

Гей, хто вгадав, що Чміль сказав? Хто взяв? — Озвіться, милі діточки.

Члени людського тіла.

Одного разу посварилися члени людського тіла і не хотіли служити один одному. — Не хочемо ходити, не хочемо носити вас всіх! — кажуть ноги. Ходіть самі! — Не хочемо працювати для вас, сказали руки. — А я що, дурний — бурчить рот. Пощо буду вас кормити? Не буду жувати страву для жолудка. — А се ми сторожі у вас? — спиталися очі. — Не будемо глядіти! Так збунтувались всі члени і відказались від служби. І що вийшло з того? Як ноги не хотіли ходити, руки працювати, рот їсти, очі глядіти, то всі члени почали ослабати, а все тіло схнути. Тоді вони дізнались, що се по дурному сваритися, що треба помагати собі взаїмно. Вони взялись дружно за працю і знову набрали сили та поздоровіли.

Телятко.

Теля бігало по подвір'ю з задертим хвостом. Прийшла зима. Худобу цогнали до водопою. Всі корови ішли обережно, а теля в підскоках побігло. Як тільки ступило на лід, поховзлося і впало.

— Ой, нещасне я! — каже теля. По коліна в соломі бігало і не впало. А тут на гладкому поховзнулося...

Стара корова каже йому: — Якби ти було більше, то зналоб, де треба ходити обережно, а де можна бігати вільно.

Чого можна навчитися від пчіл?

Сонце світило. Було тепло. Квітки цвели, пташки співали. Пчілки літали, збираючи мід з квітів. Гарно було в городці.

Йдіть-но діти, сказав дідусь, прочистити свої грядочки. Тоді Марко, Кость і Анна взяли малі грабельки і рискалки та почали працювати. Се трівало не довго. За хвилину вже вганяли по огороді та саді, або сварилися між собою. Дідусь напминав діти, щоби були слухняні, пильні та згідливі. Але надармо. Як дідो пішов у пасіку, прибігли всі троє до него. Чого-ж вони хотіли? Дідусь отасрив маленьке віконце з боку вулія. Подивився, приложив вухо і слухав. Тоді запитав Марко діда, чому він так зробив. — Хочу знати, що пчоли собі говорять. — І щож вони казали? — Ми дивуємося, що діти такі ліниві та незносні. Пильність лучша від лінивства! Діти нічого на се не сказали. Дідо прийшов до другого вулія і так само надслухував. Тоді спитав Кость:

— А що говорять отсі пчоли?

— Нам дивно, що діти такі незгідливі. У нас в улію згода, приязнь і однодушність, хоч нас як тут багато! Знову діти нічого на се не відповіли. Дідо отворив тоді віконце у третім вулію і там надслухував. Маленька Анна питається: — Діду, що тепер собі говорять пчоли? — Дивуємося, що діти неслухняні. Не слухають свого дідуса, тата й мами. І ми маємо маму у нашім вулію. Що вона скаже, слухають усі пчоли. Тоді діти знову мовчали. Але затямили собі, що їм говорив дідусь. Вони вчилися від пчіл праці, послуху та згідливости.

Чемний грач.

Михась дістав від мами гармонійку. Хлопці мали з неї велику втіху. Він вигравав по всім селі. Та прийшла жінка сусіда й сказала хлопцеві: — Любий Михасю! Перестань грати. У моїй хаті є слабкий чоловік. Гамір сиравляє йому біль голови. Правда, що ти чемний і послухаєш мене?

Зараз сховав хлопець гармонію і пішов тихо домів. Другої днини зайшов у ліс і там грав собі кілька лиш хотів. Аж гомін йшов по лісі. Заяці та лисиці думали, що се війна і дуже втікали. А чемний хлопчина вивчився гарно грати.

Дідусь і діти.

Малих діточок зібравши, каже їм дідусь Микола: Ген, сідайте, діточки, коло мене всі довкола! І послушайте, яку то розкажу я казку вам! І розрадувались діти. Всі лиш сіли на місця. Довго говорив він казку про лисицю, колобок, про медведя, вовка, жабу, про мишачий козушок.

Дві дівчинки.

Купалась Христя та якось потрапила на глибоке місце. Стала потопати. Кричить вона: „Ратуйте!“

Ніде не було людей, тільки йшла берегом Галя. Почула вона Христю, кинулась у воду та й витягла дівчинку.

Дуже перелякалась Христя. Як трохи відпочила, каже — Ми з тобою раз-у-раз сварилися. — Он і вчора я тебе штовхнула. Як же се ти кинулась мене рятувати?

А Галя й каже:

— Я не думала про те, що ми сварилися, а тільки про те, що ти потопася.

А тоді засміялася Галя та й каже:

— А тепер, коли хочеш, то можемо знову сваритися.

Христя й собі засміялася та й одказала:

— Ні, вже годі сваритися! Будемо вірними подругами.

Прохання школяря.

Благослови, Ти Боже, нас. Ми рвемось до науки. Хочемо вчитись, поки час, Вкраїні щоб служити. Захисти, Боже, перед злим свої птички безпері. Щоб душі наші піднести, втворить науки двері!...

Воєнна картина.

На вулиці під ліхтарнею стояв 7-літний хлопчина. Припер зшиток до стовпа і при світлі ліхтарні писав. В дверях крамниці станула якась паня.

— Чому то школяр пише аж на вулиці, а не в хаті?

— У нас нема нафти. На завтра мушу написати задачу— відповів спокійно школяр і писав далше.

Школяр.

Як навчуся я читати й великий буду, візьму книжечку у руки і сяду в кутку. І читати му все пильно, що в книжці буде. І так гарно, мило, люблю мені час мине. А як вже все знати буду, що в книжці моїй, то розкажу прочитане матінці своїй!

Школа..

Школа у нашому селі велика, мурована. Вчать тут три учителі і дві учительки. Всі діти користають з науки. Родичі охотно посилають діти у школу.

У школі вчимося читати, писати й рисувати. Вміємо добре числити і співати. На подвір'ю робимо вправи та грасмо-

ся. Старші школярі вчать ся ще географії та історії України, а також знання природи рідного краю. Дівчата шиють і вишивають. Крім того раз в тиждень вчать ся варити і печи.

Учитель переглядає задачі та питає школярів завдану лекцію. Школярі відповідають сміливо і коротко. Неуважних учитель напominає, а неслухняних карає. Діти вчать ся пильно, бо знають, що наука — се найбільший скарб.

Мудрість.

Немає друга понад мудрість,
ні ворога над глупоту,
так як нема любови в світі
над матірню любов святу.

Пригода в дорозі.

Мала дівчина Марійка, ідучи до школи, впала в рів, що був повен снігу. Хотіла встати, та не могла. Дорогою ішов Михайлик та Юрко. Вони також ішли до школи. Юрко засміявся з Марійки і ще хотів кинути снігом у дитину. Але Михайлик сказав: „Не роби їй нічого злого. Чи тобі не жаль? Бачиш, що вона впала в сніг“. Він поміг дівчині встати. Обтріпав їй одержу зі снігу і взяв торбину з книжочками. Щоби вона не впала, відпровадив до шкільної брами.

Дорога у школу.

Ой у зимі, у зимі, як мороз потисне, або снігом хуртовина закрутить, засвище — школярам дорога в школу отоді зимою, два рази така далека, як колись весною. Та як вже зазулька в гаю кукати почала, весна красна як прийшла

ї зиму прогнала — веселенько вся дітвора в школу поспішала, й два рази тоді дорога в школу блища стала. А хто ще з вас гарно вчиться, дітоньки небоги, нема йому далекої у школу дороги. Ой бо наших українських діточок громада — чи зимою, чи весною йти до школи рада!

Таблиця, крейда і губка.

Одного разу таблиця, крейда і губка сварилися між собою, хто з них найважнійший. Таблиця глянула гордо і сказала: „Я паня, а ви мої наймички!“ — О, се неправда, відізвились обі враз. Я господиня — сказала крейда. Я пишу на таблиці все, що тільки хочу. Я багато зручнійша, як оця почорнена таблиця. Вмію писати, числити й рисувати. — Не перехвалюйся, ти слаба крейдо! — закричала губка. Я могутнійша від вас обох! Хочби й уся таблиця була записана крейдою, мажу я все за хвилину!

Сварка росла і школяр мусів розсудити. Він сказав: Ви всі три мені служите. Кождий з вас вартий в мене, що й другий. Притім взяв губку і змазав таблицю. Відтак написав крейдою:

„Не сварися, тільки сміло
роби кождий своє діло!“

Наука.

Ой ніхто най не говорить:

„Що мені наука!“ Бо наука мудра штука, сильнійша від бука. Вона тобі в пітьмі світить і гріє у студінь. Вона тобі в смутку втіха і празник у будень. Вона сила і багатство і бита дорога. В ній покривджених опора, слабих перемога і

Всі при праці.

— Не піду сьогодні у школу! Лучше погуляю! Так подумав хлопчик і побіг у поле. Та скоро йому стало самотньо одному. Бачить він коня і каже:

— Конику, конику! Ходи зі мною! Будемо бігати та гратися!

— Ні, каже коник. Не маю часу. Треба поле орати, господареві хліба старати. Вганяй сам!

Бачить хлопець пчілку. Він до неї:

— Пчілко, лети зі мною!

— Ні, — брентить пчілка. Мені не до гри. Треба віск робити та мед збирати. Грайся ти сам!

Зове хлопець пташку.

— Пташко! Грайся хоч ти зі мною!

— Ні, каже пташка. Якжеж мені гратися? Треба мухи ловити, червачків шукати, діток годувати.

Задумався хлопчина та пішов чимскорше у школу.

Перший лист.

У кімнаті теплій, любій, на лавиці під вікном, сидить Тнат, хлопчина жвавий, чепурненько за столом. Хоч перо скрипить і скаче, він веселий, наче цвіт. Перше письмо посилає у чужий, далекий світ. Всі хатні стоять довкола, повні подиву, при нім, бо талант великий бачать у хлопця тим малім. А він сам, знай все сміється, бо пустунчик знає вже, що сьогодні між своїми він особа перша є!

Папір.

Їздить по селах онучкар. За олівці, голки, миски та усякі дрібниці міняє він шматки, латки, онучі. Як назбирав вже повен віз, продав їх у фабрику паперу. Там робітниця перебирають онучі і перуть. Машинною січугь дрібно ті ку

сні, а відтак варять. Те паперове тісто тачають на тоненько. Як висхне — вже готовий папір. Крім відпадків полотна та сукна роблять ще папір з дерева і соломи. Се той папір до завивання товаріз. З паперу роблять зшитки та книжки.

Звідки взялася книжка?

Ой, не годину, а звесь вік, все пише вчений чоловік. І що найкращого лиш знає, те все у книжку він складає.

Складач в друкарни добре дбає, букву до букви добирає. Рукопись вченого читає, аж усю книжку ускладає.

Іде та складка на машину. А на машині за хвилину, чорнилом зверха помашена — вже на папері відзначена.

А переплетник вже чекає. Папіря рівно він складає. І кожний аркуш гумою маже; разом тоненьким дроти-ком вяже.

В книгарни книжка на віконці, а так вишається на сонці! Письменні люде як зачують, чим скорше книжочку купують.

Загадка.

(Добра товаришка).

Бачить — не баче, чути — не чує. Мовчки говорить, добре мудрує. Часом вона нас правди навчає. Часом жартує, всіх звеселяє. Люба розмова! Будемо діти, з нею до віку жити-дружити! Хто ж то така в світі щаслива, мудра, правдива і жартівлива? Тут я вам, діти, стану в пригоді: Річ коротенька — книжка, тай годі!

Учітєся, брати мої, думайте, читайте,
 І чужому научайтєся, й свого не цурайтєся.
 Не цурайтєся того слова, що мати співала,
 Як малого повивала, з малим розмовляла.
 Бо хто матір забуває, того Бог карає,
 Чужі люди цураютьсѧ, в хату не пускають.
 Свої діти — мов чужії — і не має злomu
 На всій землі безконечній веселого дому.

Львів. Вібліотека
 АН. УРСР

17.113

Наш учитель.

В нашому селі вже четвертий рік живе учитель. Його жінка також учителька. Вони Українці і розмовляють із своїми маленькими дітьми українською мовою. Їх синок Славко вчиться разом з нами у школі. Живе вчитель з ріднею у шкільному будинку. Їх кімнати гарно прибрані. На стінах великі образи, де змальована природа України. А книжок у них повна шафа! Учитель вчить у школі передполуднем, вчителька пополудни. Вчитель на шкільному подвір'ю показує школярям руханку та забави. Учителька крім других предметів вчить ще дівчата шити, вишивати, варити й печи.

По науці має учитель ще багато праці у шкільній канцелярії. Поправляє задачі та полагоджує усякі шкільні письма.

Вечером читають книжки або часописі, а їх діти переглядають книжки з малюнками.

Наше село розуміє вагу школи та науки. І шанує учителів за їх щиру працю в школі.

Дітям.

Діти любі, діти милі, рожеві квіти! Не дармуйте, а учитись у школу ходіте! Бо ця школа, мої квіти, як рідная мати, буде вас, соколяток добра наувчати. В неї ви, мої

Львівська державна
 наукова бібліотека

кохані, всю правду знайдете, і тим самим своєму краю добро принесете. Бо в тій школі рідна мова, в ній наша відрада. Учіться, діти милі, вам Україна рада!...

Шкільна управа.

У кождім селі є українська державна школа. Державна зветься тому, бо удержує її У. Н. Р. А зветься початкова низша, бо вчаться тут малі діти.

Школа з учительством — се разом місцевий шкільний уряд. У місті є повітовий шкільний комісаріят. Йому підчинені всі школи враз з учительством. Заряджує комісаріят повітовий шкільний комісар. Він доглядає всі школи в своїм повіті. Причём одержує вказівки з Секретаріату Освіти. Державному Секретаріатові підлягають всі шкільні комісаріяти. Се, начальна управа всієї Західної Области У. Н. Р. Секретар освіти видає шкільні розпорядки в згоді з Міністерством Освіти у Києві.

Тарасове свято.

Міський лікар Демид Гайденко дожидавсь гостей. В найбільшій хаті готовано стіл на обід. Демид щось писав, нахилившись над столом. Коло обіднього стола клопоталась його жінка, Ганна. Вона моторно ставляла усячину на столі, посилаючи служницю принести то те, то інше. За Ганною чіпляючись за її сукню, бігав хлопчик літ 5.

— Мамо! — лепетав хлопчик, мамо!

— Чого тобі?

— На що то стіл великий?

— Щоб на йому обідати.

— А маленький же?

— За маленьким не сядемо всі.

— Чого-ж?

— Того, що буде багато гостей.

- Гостей? А то чого?
- Того, що сьогодні свято.
- Свято? Це так, як Великдень? Таке свято?
- Ні, Тарасове свято.

Ганна бере хлопця на руки і підносить його до великого Шевченкового бюсту.

Отсього дідуса звуть дідусем Тарасом. Він був дуже добрий, ласкавий. Він дуже любив таких маленьких дітей, як ти. Завсіди їх забавляв, жалував. Він і всіх людей любив і всім нам дуже багато добра зробив. За це всі ми його шануємо і любимо. Сьогодні його іменини і ми сей день святкуємо!

Хлопець замислено й довго дивився на бюст і нарешті питається:

- Мамо, а де тепер дідусь Тарас?
- Він умер синку.
- Він на небі, мамо?
- О, запевне, синку, на небі!
- Мамо, я хочу дідуса Тараса поцілувати.

Ганна всміхаючись підніма сина і дитина цілує „дідуса Тараса“ в білі губи. Тоді мати спускає хлопця до долу. Та він усе стоїть перед бюстом і дивиться на його. Мати сідає на хвилину одпочити, дожидаючи своїх гостей, що мусять зійтися на Шевченкове свято.

Скільки де письменних?

На сто людей приходиться:

письменных	учеників по школах
В Німеччині 98	В Німеччині 18
В Англії 90	В Англії 16
У Франції 85	У Франції 15
На Україні 21	На Україні 3
В Росії 19	В Росії 2

Тим, що в поле йдуть орати, що плуги й серпи кують, що будують теплі хати, пишуть книги нам читати, з шкіл науку подають — шана й дяка тим велика від людей на вічні віки!

Читальня.

У кождім поряднім селі є читальня. Се великий будинок, власність товариства „Просвіти“. Його вибудували селяни з добровільних датків. У середині прибрана читальня образами та вишивками. Вечером у неділю або в свято повно в читальни селян, селянок та дітвори. Український учитель, священник є також. Один молодий господар читає голосно часопись або книжку, а всі прислухуються. Відтак йде розмова над прочитаним. Опісля молодіж співає милозвучні українські пісні. Заки розійдуться домів, позичають книжки до читання. Школа і читальня швирить між народом просвіту.

Крамниця.

У нашому селі є нова крамниця. Що дня перед наукою забігають школярі та купують тут олівці, пера, зшитки та булки. У крамниці є й другі товари: мука, сіль, цукор, свічки, деготь, мило, хустки, цвяхи, нитки і ще багато всякого краму.

У другій кімнаті, що зветься гостинна, збираються у вільних хвилях прихожі. Там розмовляють, попиваючи чай або квас. Подорожний дістане там теплу страву.

Все потрібне купуємо в нашій крамниці.

Почта.

В сусіднім селі є поштовий уряд. Туди подаємо листи. Звідтіля приходять часописі та переписні листки. Почтою можна посилати гроші. Можна розмовляти телефоном з нашим повітовим містом. По дратах йде й телеграма сотки жільометрів. Листи й пакунки приносить нам листонош до хати. Почтові марки купуємо на почті.

Їде, їде поштовий візочок,
А листів в ньому повен мішочок.

Ощадність.

Під гаєм у білій хатці жили родичі Павла. Батько ходив на заробітки, а мати лишалася на господарстві. Як Павло прийшов зі школи, помагав матері в роботі. Йдучи у гай по дрова, збирав ягоди та гриби. Відтак їх продавав у сусіднім містечку. Гроші із продажу складав у скарбонку. Так заощадив собі 3 гривні. Учитель порадив йому зложити ті гроші на книжечку до української шадниці. Що тільки заробив, докладав Павло зараз туди. Гроші все більшали, бо відсотки росли що року.

Колись, як підросте, заложить собі Павло у селі крамницю.

Праця.

Людині треба їсти, пити, одягатися. Ще людині треба хати, щоб жити в їй. Щоб людині їсти, пити, одягатися, — треба робити, треба заробити собі їжу, пиття, одягу, хату. Тим людині треба працювати. Без праці ніяка людина не повинна жити на світі. Хто без праці живе, той робить велике зло.

Край дармоїдів.

Чи чули ви, добрі діти, десь далеко там край світа, за високими горами, за глибокими морями, є край. Мило в ньому жити, бо не треба там робити. Що лиш серце забажає, тої хвили вже і має. Там хати всі з колачів, а плоти всі з ковбасів. З медівників усі стріхи, золота там повні міхи. Пива, меду і вина там тече ціла ріка. Верби родять там грушки висять на терні булки. Там в ставах собі пливе риба вже печена; жде щоб ти посяг рукою, котру хоч, спожив здоров. Як у нас росте трава, так то ростуть там що дня ситі з мясом галушки, варениці, пироги. Там не треба до млина нести зерно; бо мука з неба мов-би сніг паде і сама в корито йде. З печі лізе як би миш вже готовий хліб і кнись. Там жарені голубці просто в рот летять тобі. В кожній хаті з сволака мож вточити молока. Як каміне там лежить бриндзі, масла й сира склад. Чоботи і постולי, пояс, черес, кожухи висять стріхою. Лиш сягай і гарненькося вбирай. З овець вовну не стрижуть, не прядуть та і не тчуть. Сірак шиється самий, чорний, сивий та рябий. Дармоїдам там життя, як у Бога за дверми. Шкода тільки, що сей рай — невідомий людям край. Бо хоч світ увесь зійшли, то його ще не нашли.

Поділ праці.

Якби кожний чоловік жив окремо від других, то він би не годен добути собі всего потрібного. Одному чоловікові тяжко й землю обробляти та робити хліборобські прилади й будувати хату. Для того людям краще жити не окремо, а разом, більшими громадами. Живучи в одній громаді, разом, люде вибірають собі пригідне заняття. Одні обробляють землю, другі працюють на фабриках, треті займаються ремеслами, четверті торгівлею, п'яті всякі посади. Всі ті заняття однаково пожиточні та необхідні.

Не все для себе.

Один старенький чоловік салив маленькі яблуні. Се бачив подорожний і каже: — По що вам оцих яблунь? Ви-ж не доживете до того часу, заки вони виростуть. Нічого не відповідав старенький та мовчки працював далше.

Пройшло багато літ. Той дідусь вмер. Яблуні вирости великі. Богато яблук було на них. Їли люди ті яблука та споминали добром ділуса.

Свиня під дубом.

Ходила свиня лісом, годувалася жолудьми з великого дуба. Наїлася жолудів та й почала підривати корінь у дуба.

— Нащо ти риєш? — каже дуб. — Там моє коріння; як підриєш, то засохну.

— То й сохни! — відказує свиня. Хиба мені що? Мені аби жолуді!

— Та жолуді ж з мене! — каже дуб.

А свиня не слухалась і що-дня рила під дубом яму, аж поки дуб засох.

Ластівка.

Ластівочка щебетушка до гніздочка летить. Пі-пі-пі, пі-пі-пі — кричать діточки усі. Ластівочка, щебетушка їстоньки несе. Пі-пі-пі, пі-пі-пі — дай мені, дай мені! Ластівочка щебетушка діточки годує: пі-пі-пі, пі-пі-пі — ми голодні ще усі. Ластівочка щебетушка мушечки збирає: пі-пі-пі, пі-пі-пі, — їжте дітоньки мої!

Зайчик.

А наш зайчик в лісі спав. Аж тут з гуком стріл упав. Піф-паф, піф-паф! — Аж тут з гуком стріл упав. Зайчик наш увесь дріжить, бо вже за ним пес біжить. Гав-гав, гав-гав, бо вже за ним пес біжить. Гей, зайчику, заходься, умирати лагодься. Бім-бам, бім-бам, умирати лагодься! Ой ще мені не дзвонить, бо ще мені милий світ. Мик-смик, мик-смик, тай загубив песик слід...

Три метелики. (Казка).

Були собі три маленькі метелики: один білий, другий червоний, третій жовтий. Вони весело літали цілий день у великому саду, в соняшному світлі. Перелітали з квітки на квітку, кожній квіточці щось тихенько говорили. Коштували їй медок і летіли далі. Час їм швидко минав. Вони так загралися, що й не загляділися, як сонечко сховалося за хмари й пустився дощ. Змокли метелики. Полетіли вони до своєї хатки, аж там біда: двері замкнені, а ключа ніде неможна знайти.

Що тут робити?! За той час, що стояли перед дверима та не знали, що робити, змокли страшенно. Насилу вже крильцями ворушили. Ледви долетіли до туліпана, червоного з жовтими крапочками. Попросили у нього захисту:

„Любий туліпанчику! просимо тебе, одчини свою чашу та сховай нас від дощу!“

Туліпан уважно подивився на них і промовив: „Жовтого і червоного прийму, а білий нехай зостається на дворі“.

Тоді оба метелики, жовтий і червоний, промовили: „Коли ти не хочеш захистити нашого братика, білого метелика, то й ми краще на дощі мокнутимем!“ Туліпан розсердився й промовив: „Як собі хочете, се ваше діло“. Метелики смутні полетіли до білої лілеї. Попросили й її, щоб сховала їх від дощу. Та вона згоджувалася прийняти тільки білого. Тоді він каже: „Сам один не хочу ховатися в тебе! Або вже разом з своїми братами десь знайдемо захист, або вкупі бідуватимем! Не покинемо один одного при лихій годині“. Та й полетіли далі. Відповідь метеликів почуло з-за хмар

сонечко. Схотілося йому побачити тих приятелів, що так один за одного обстоювали. Продерлося крізь хмари й ки-нуло на метеликів своє проміння. Зараз крильця їхні ви-сохли і самі вони зогрілися. І знову лігали, танцювали й ра-діли, як давніш, аж до самого вечера. А як сонечко зайшло за гору, то метелики полетіли до дому спати.

2. Ластівка.

Ти знов защебетала у мене над вікном. Із вірею вер-нулася, клопочешся гніздом. А там же вічне літо цвіте як Божий рай. Чогож вернулася знову ти в мій журливий край? — Хоч літо там і сяє — любіше тут мені. Така квітчасто-лишна Україна по весні! Така квітчасто-люба, що й в тім краю-раю все бачу я хатинку, де се гніздочло вю.

На гриби.

Гурток дітий йде у ліс на гриби. Як гарно увійти в ліс після горячої та порошної дороги! Тишина та прохолода. Пахне смолою і суніцями. Йдуть діти стежкою та бистро розглядаються довкола. — Білка, білка, дивіться! — й увесь гурт киувся в той бік. Та показалося, що білка звинніша від дітий. Вона скоро підбігла до найблищого дерева. По-пни вибігла у верх, завинула хвостиком і перескочила на су-сідне дерево. Там супокійно сіла собі на гилі. Діти кидають у неї шишками та шапками. Та білка сидить непорушно при-пни. Нічого не вдіяли діти і пішли далше.

— Ось ягоди!

— А я найшов гриб!

— І я найшов!

І діти розбіглися по лісі.

Червона калина.

Ой у лузі червона калина похилилася. Чогось наша славна Україна зажурилася. А ми тую червону калину підніmemo, а ми нашу славу Україну, гей-гей розвеселимо!

Чотири бажання.

I.

Була зима. Василь санувався з гори та совгався по замерзлій річці. Прибігає в хату румяний, веселий і каже до батька: — Як се весело в зимі! Я хотівби, щоби все була зима! Батько каже на се: — Запиши отсі слова в свій дневник.

II.

Прийшла весна. Василь набігався за мотилями по зеленим лузі та назбирав усяких квіток. Прибіг до батька і каже: Що за краса ота весна! Я хотівби, щоби все була весна! Батько казав записати се в книгу.

III.

Настало літо. Василь побіг з хлопцями за село. Там ловив рибу, збирав ягоди, купався та вигрівався на сонці. Вечером каже батькови: Я хотівби, щоби літови й кінця не було! Батько казав йому записати се в дневник.

IV.

Прийшла осінь. В саді збирали плоди: румяні яблука та жовті груші. Василь з великої радости кличе: Осінь найкраща пора року! Тоді батько каже: Заглянь у свій записник. Те саме говорив ти про зиму, весну й літо!

Весна.

Пройшла зима. Вже нам вона навкучила чимало... Як раді ми! І знов весна веселая настала. Потік журчить і ліс шумить і поле зеленіє. А сонечко на нас глядить й так любобо, любогріє!

Мужик і медвідь.

Зазнаїомився медвідь з мужиком. Задумали вони сіяти ріпу на спілку. Мужик сказав: Мені коріне, а тобі вершок. Гарно зародила ріпа. Мужик взяв собі коріння, а медведєви осталася гичка. Воркотів медвідь, та нічого й робити. Така згода була. На другий рік каже мужик медведєви: А будемо знову сіяти на спілку? — А будемо! Тільки тепер ти візьми вершок, а мені остав коріння — умовляється медвідь. — Добре, каже проворний мужик. Най буде по твому — і посіяв пшеницю.

Гарна вродилася й пшениця. Мужик зібрав вершки, а медвідь корінці. З того часу пропала згода між ними.

2. Загадка.

Я величне, предковічне, недосяжне, перебіжне. В морі, ріки я гляджу, ревню землю бережу. Я життя даю людині, найдрібнішій комашині; з лихом, з холодом борюсь, — сяю, граю, лоскочусь.

Я на вигляд — круглолице. Наче баня на дзвіниці, щирим золотом горю. Глянь на мене — засліплю!

Журавлі.

На осінньому блакиті сірий шнурок журавлів. Ніби тихий плач по лігі, чути їх далекий спів. Кру-кру-кру! Ростить здорові колосочки по полях, і ви, квіти у діброві і ви, діти, у хатах! Кру-кру-кру! Нехай минає вас неволя і біда. Най з весною завитає до вас мир і свобода!

Рідний край.

Край, що ми в йому живемо, зветься Україна. Ми зветомся Українці. Наша мова зветься українською мовою.

Нема нам кращого краю, як наша Україна. Нема нам кращої мови, як наша українська мова.

На Україні є великі міста. Найбільше з них — Київ. Ще є міста: Харків, Одеса, Катеринослав, Чернігів, Чернівці, Мукачів, Коломия, Львів і Полтава.

Найбільша ріка на Україні — Дніпро. Ще на Україні ріки: Буг, Дністер, Тиса, Дін, Сян, Черемош і Прут.

Я Українець.

Я Українець. Та земля, на якій я вродився і на якій звиріс — се українська зем...

І все, що бачу на ній: всі села й міста, всі зелені ліси й високі гори, збіжєві поля і цвітучі левади, бистрі ріки й тихі озера — се все моя прекрасна, та улюблена Україна! Несчислимі дороги, що її перетинають, великі й малі хати, що в них живуть люде, величні церкви, в яких люде моляться — се все придумав український розум, а зробили працюючі українські руки. Ціла отся земля забудована та загосподарована її дітьми Українцями. І тими, котрі тут жили давно, дуже давно, й вмерли, — і отсими, котрі сьогодні ще живуть... Де тільки гляну, бачу дари вкраїнської землі та озочі вкраїнської праці...

А багато було таких Вкраїнців, яких не тільки Вкраїна, але й весь світ знає. А за їх гарні діла та працю відплачується любовю, вдячністю та подивом.

Як я радію, який я гордий тим, і як дякую Господеві за те, що я вродився Українцем! Ділами, працею усього мого життя хочу собі заслужити на ім'я доброго Українця...

Наша славна Україно.

Наша славна Україно, прабатьківська земле мила, ми за тебе без ушину мєм боротись, кільки сили. Дорога нам твоя слава, в серці нашім ти єдина, мила там, де степ широкий, мила там, де верховина. Наша славна Україно, в нас для тебе серце бється, повитаєм долі днину, свобода тобі всміхнеться. Як ту землю не любити: та-ж за нею серце гине, ах для неї тільки жити, для вільної України. Ми тобі здобудем долю, краю рідний та коханий, і прогонимо неволю і розломимо кайдани!

Поставали козаченьки.

Поставали козаченьки довгими рядами. Загрімлі сурми-труби на бій з ворогами. А як ішли козаченьки до славного бою, зашуміли всі прапори їм над головою. А як в бій йшли, волі-слави славно добувати, присягали краще згинуть, а стяг не віддати! Присягали: за Вкраїну життя положити, і кайдани ворожії з Матері здоймити. Пішли в похід козаченьки, тільки стяг ще мріє... А за ними буйний вітер по могилах віє...

Знаєш дитино?

Чи знаєш дитино, чи знаєш єдина, як твоя земляця зоветься рідненька? — Ой знаю я, мамо. Се наша Вкраїна, се слава Народня Республіка-Ненька. — Чи знаєш-відаєш, хто нарід твій сину, яка наша слава, які в нас герої? — Вкраїнець я, мамо! Вкраїнцем і згмну. Український нарід є народом моїм. Борці України — козацтво завзяте, що голови клало по степах розлогих. А слава їх — кровю хрещена у рати. Співають про неї Дніпрозі пороги. — А знаєш ти, хлопче, як мусиш ти жити? Чим маєш гордитись, чого відрікатись? — О знаю! Я мушу весь вік мій служити лиш добру і правді! Від зради втікати! І мушу я вчитись богато усього, щоб болі лічити в народа могого. Буду українським, пишатися родом. У щастю і в злиднях йти з моїм народом!...

Молитва за рідний край.

Тут, де ми живемо, се наш рідний край. Боже! Україні щастя, долі дай! Тут, де ми живемо, все семя, брати. Боже! Луч любови в серцях засвіти! Тут батьки за волю проливали кров. Боже! Най воскресне наша слава знов. Най минуть дні горя, наче прикрий сон. Встане Україна від Карпат по Дон!

Наша мати.

Що на світі наймиліше? — раз мати спитала. — Ти, дорога ненько наша! — діточки сказали. — Вам, діточки мої любі, ще о тім би знати, що коїм мене є на світі друга ваша мати. Бо та друга всім нам мати, вона нас повела, хлібом, солено й водою вона нас кормила. Її мова люба, мила нас все забавляла, її пісня голубила, на сон колисала. А ся мати — Україна! Любіть її діти! Уквітчайте її собою як городчик квіти. І ви, дітоньки, для неї ростіть на потіху. А вирісши, не забудьте на рідненьку стріху. Та про мову нашу любу, що вас забавляла, та про пісню сердечную, що вас присипляла. Та у світі тім просторім добра научайтесь. Про Вкраїну, неньку нашу, ви не забувайте!

Свято Української Держави.

Задзвонили усі дзвони в Київських церквах. Одно слово „Україна“ у всіх на устах. Висипалась з шкіль дівтора велика.

її мала і рядочком йдуть поважно на новий бульвар. Там в будинку величавім, в музею шкільнім засіла Центральна Рада у зборі цілім. Кругом народу зібралось, куди оком глянь. Всі Українці зібрались під величний храм. Тут і військо Українське: стрільці, козаки, в повній зброї вже чекають на свято своє. Отворилися ось двері. Повагом іде правительство України вільної, нове. І читають універсал: „Від отсього дня вже на віки Україна вільна сторона! Владу всю в руки народу віддаємо тут. І не буде нам грозити вже московський кнут! А селянство наше рідне земельку свою знову управляти буде, прадідну, святу. Тільки кождий щоб державу любив; шачував Українську Републіку й сей день памятав! А щоб ворог знов не видер волю у синів — тут чекаємо ми слова наших вояків. — Слава! Слава! пронеслося між народом всім. „Вже воскресла Україна!“ — залунав нам спів. Козаки шабель добули: „Присягаєм враз всі, боротись за Вкраїну у воєнний час!“ Увесь нарід, що зібрався в сей памятний день, одним духом перейнявся, горів як огонь...

Народній гимн.

Вже воскресла Україна, і слава і воля, вже нам братя молодії усміхнулась доля. Згинуть наші вороженьки як роса на сонці, запануєм і ми братя у своїй сторонці. Душу, тіло ми положим за нашу свободу і покажем, що ми, братя, козацького роду.

Станем, братя, в бій кровавий від Сяну до Дону, в ріднім краю панувати не дамо нікому. Чорне море ще всміхнеться і Дніпро зрадіє. Ще у нашу Україну доленька наспіє.

Душу, тіло ми положим...

К І Н Е Ц Ь.

З методики.

Поки ще нема окремих методик для помочі вчителям на українській мові, подаю тут декілька заміток про вчення, очевидно, для тих, які цього потребують.

Вибрану частку з читанки, поетичний чи прозовий твір, читають діти з перестанками. Учитель пояснює дітям кожде менше зрозуміле слово або висказ і заміняє їх другими, більше знаними словами. Вважає на добру вимову, наголос та інтерпункцію. Після того вчитель перевіряє, о скільки діти

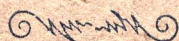
присвоїли собі це все. Ставляє питання з прочитаного речення то одному школяреві, то другому. Відтак подрібно відпитує діти в формі напроваджуючих питань, а школярі відповідають коротко і ясно. Опісля усю статтю можна розділити на часті (відступи) і зложити зміст кожної статі з виясненням звязку та взаємин між поодинокими частями. Скінчивши цю, так сказатиб, аналітичну працю, можна перейти до синтезу, це є до зложення змісту статі, оповідаючи в цілости своїми словами. Спершу вчитель, відтак школярі, починаючи з лучших школярів. Опісля можна розмовляти з дітьми про головні та другорядні особи і їх діяльність, про добрі та погані вчинки, місце та час ділання, про науку з прочитаного і т. д. Кращі казки та віршики повинні діти вивчитися на память. Вкінці вчитель, вже без всяких пояснень, читає голосно сам цілу статтю, (уступ), щоби звернути увагу дітей на фонетичне, милозвучне та виразне читання, отже з перестанками і з підвищенням або зниженням голосу. Такого читання треба (по можности) жадати від дітей.

Письменні вправи можуть бути такі: 1) переписати з книжки статтю без похибки, 2) написати короткий віршик з памяти, 3) письменна катехізація (відповідь на питання), 4) поділ статі на часті; подати зміст кожної часті, 5) написати все своїми словами, 6) Зміна часу, числа і відмінків (як оповідання зложене в теперішньому часі, то написати його в минушому або будучому, першу особу змінити на третю (намість „я“, поставити „він“) і т. д. Можна дати вільну тему, яка малаби звязок з прочитаним (IV. кл.). Кожду статтю можна достаточнo урізномордити, відповідно до росту та розвитку школярів. Треба тільки прийняти до відома, що успіх осягається не кількістю пройдених статей, а їх якістю і ступенем спожиткованя вложеного матеріалу. Приказки на низших степенях є темою до бесід, на вищих клясах, — теми до самостійних письменних праць школярів.

Слівничок не всюди вживаних слів.

Граматка — буквар. Півень — когут. Предок — прабатько, прапрадід. Пригрівка — захохота, заспів. Толк — розум. Кін — сцена, естрада, трибуна; ступінь. Муріжок — мурава. Чуть — ледви, скоро. Жолудок — шлунок. Чемний — слухняний. Хуртовина — заверуха, метелиця. Талан — здіб-

ности. Пустунчик — пустий, свавільник. Рукопись — писана книжка. Аркуш — лист паперу. Книгарня — крамниця з книжкам. Цуратися — стидатися. У. Н. Р. — Українська Народня Републіка. Бюст — погрудє, вирізьблена стаття. Шана — пошана, пошанівок. Дяка — подяка, вдяка. Часопись — газета, новинка. Галушки — голубці. Постоли — шкіряні ходаки. Черес — широкий пояс. Рябий — червоний. Туліпан — така цвітка. Вірей — теплі краї. Білка — білиця, вивірка. Дневник — пам'ятник, записник, нотатка, зшиток. Верховина — гори, погірє. Прапор — херугов, стяг. Герої — славні люде, добродії народа. Рать — військо. Злидні — нещастє, горе. Семя — рідня, родина. Луч — промінь. Бульвар — широка вулиця, обсаджена дерсвами. Музей — будинок, де зібрані всі давні пам'ятки. Універсал — грамота, посланіє, оповістка.

Кінцеве слово.

Те саме, що сказано недавно про буквареву читанку в нагоди воєнних обставин, відноситься і до отсеї читанки. Недостача паперу та клішевої робітні відбивається на вигляді книжки. Щоби книжка не вийшла за дорога для шкільної дітвори, ділить її видавництво на дві часті, два півріччя. Оповідання з природи, історії та географії України вийдуть окремою книжечкою, тож їх тепер до читанки не даю.

Мета сеї читанки — дати укр. дітворі національне виховання. До сього я розглянув вперед добрі і злі сторони укр. вдачі.

Всіх статей у читанці (І. піврік) 78. З того перший раз являється 50; виїяків з укр. письменства 10; передруків з других читанок 18.

Косів, 15. IV. 1919.

БОГДАН ЗАКЛИНСЬКИЙ
народний вчитель.

Спис м'ялюнків: Школа — різьбив Василь Абрагамов и

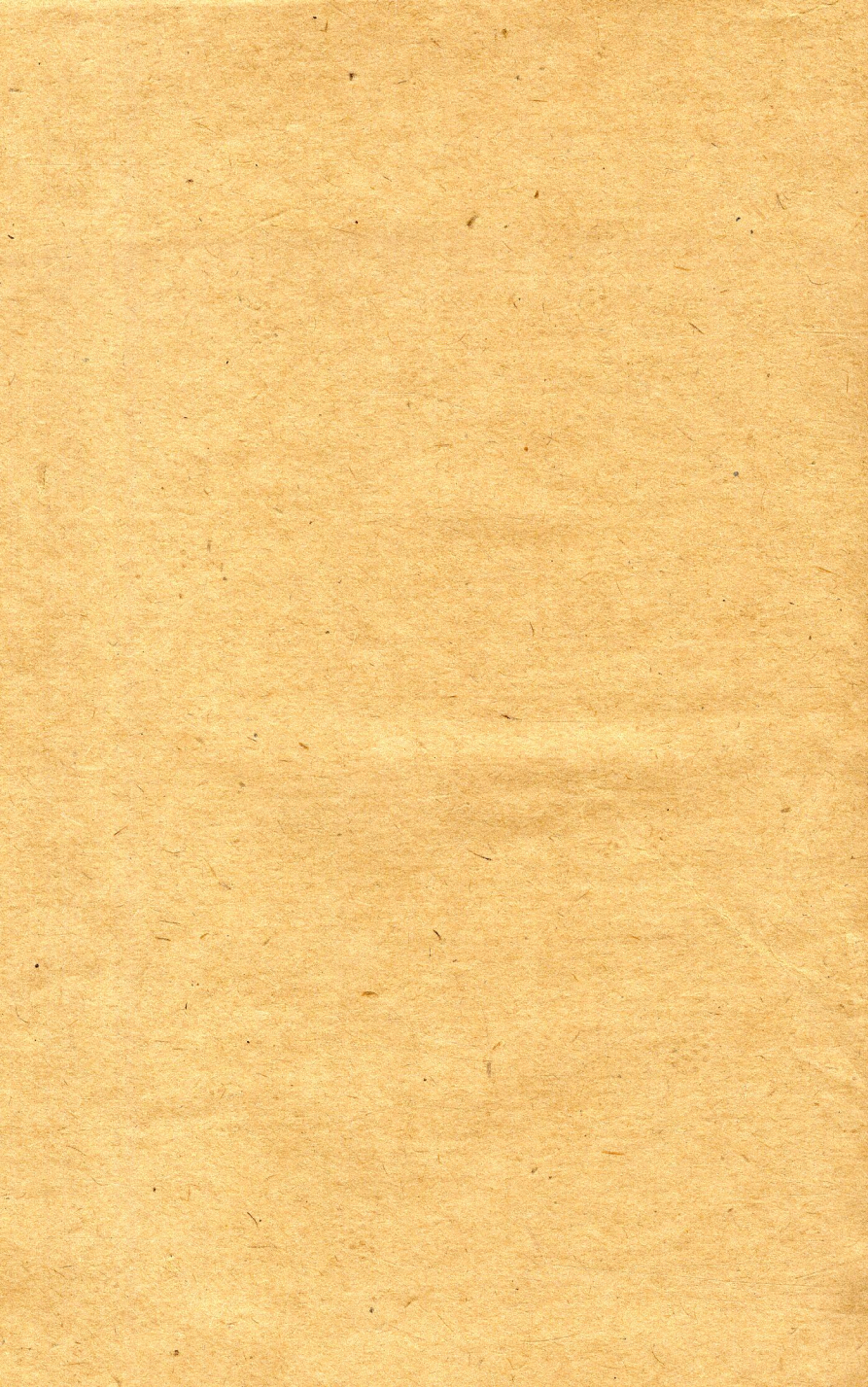
Зміст:

1. Читанка до дітей. — Б. З.
2. Читанка й граматка. — Л. Глібів.
3. Як зовуся? — Д.
4. Мати. — Д.
5. Батькова праця. — Д.
6. В родині.
7. Рідня. — Д.
8. Пригрівка. — Переклав Д.
9. Українець я із роду! — Микола Угрин-Безгрішний.
10. Українка я із роду! — Микола Угрин-Безгрішний.
11. Рідна мова. — Д.
12. Воєнний сирота. — Б. З.
13. Циган-наймит. — С. Руданський.
14. Вірний друг. — Д.
15. Наша пісня. — Т. Шевченко.
16. 1. Загадка (Людина). — Майстренко.
17. Члени тіла. — Д.
18. Телятко. — Д.
19. Чого вчать пчоли? — Д.
20. Чемний грач. — Д.
21. Дідусь і діти. — Д.
22. Дві дівчинки. — З читанки Грінченка.
23. Прохання школяря. — Д.
24. Воєнна картина. — Д.
25. Школяр. — А. Бабюк.
26. Школа. — Б. З.
27. Мудрість. — І. Франко.
28. Пригода в дорозі. — З нім. „Lesebuch“ переклала П. М. К.
29. Дорога у школу. — Д.
30. Таблиця, крейда, губка. — З „Lesebuch“ переклав Б. З.
31. Наука. — І. Франко.
32. Всі при праці. — З рос. букваря переклав Б. З.
33. Перший лист. — Д.
34. Папір. — Д.
35. Звідки книжка? — Д.
36. 2. Загадка. Книжка. — Л. Глібів.
37. Учіться! — Т. Шевченко.
38. Наш учитель. — Б. З.
39. Дітям. — М. Чалий.
40. Шкільна управа. — Б. З.

13
A 2180

41. Тарасове свято. — Б. Грінченко.
42. Скільки письменних?
43. Шана і дяка. — Б. Грінченко.
44. Читальня. Б. З.
45. Крамниця. — Б. З.
46. Почта. — Б. З.
47. Ощадність. — Б. З.
48. Праця. — З „Рідного Слова“.
49. Край дармоїдів. — С. Воробкевич.
50. Поділ праці. — Д.
51. Не все для себе. — Д.
52. Свиня під дубом. — З букваря Грінченка.
53. 1. Ластівка. — Переклад А. Б.
54. Зайчик. — Переклад М. Підгірянки.
55. Три метелики. — З читанки Черкасенка.
56. 2. Ластівка. — Б. Грінченко.
57. На гриби. — Д.
58. Червона калина. — Народне.
59. 4 бажання. — Д.
60. Весна. — Д.
61. У гаю. — Д.
62. Мужик і медвідь. — Казка, Д.
63. 3. загадка (сонце). — Майстренко.
64. Господарство. — Народне.
65. Журавлі — Б. Лепкий.
66. Ріпка. — Д.
67. Рідний край. — (З „Рідного Слова“).
68. Я Українець! — Б. З.
69. Наша Україна. — С. Яричівський.
70. Поставали козаченьки. — К. Малицька.
71. Чи знаєш, дитино? — М. К. зоріс.
72. Молитва за рідний край. — Ф. А.
73. Наша мати. — З декляматора „Під прапором свободи“.
74. Свято укр. держави. — Б. З.
75. Народний гімн.
76. З методики. — Б. З.
77. Кінцове слово. — Б. З.
78. Слівничок. — Д.
79. Спис малюнків.
80. Зміст.

Рл2180

„Писанка“

ЧИТАННА

для II класи

